

Brüssel, 15.12.2020
COM(2020) 824 final

ANNEXES 1 to 6

LISAD

järgmise dokumendi juurde:

**Ettepanek:
EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS**

**üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus
(EL) nr 347/2013**

{SEC(2020) 431 final} - {SWD(2020) 346 final} - {SWD(2020) 347 final}

ESMATÄHTSAD ENERGIATARISTUKORIDORID JA -ALAD

1. ESMATÄHTSAD ELEKTRIKORIDORID

1) Põhja-lõuna ühendatud elektrivõrgud Lääne-Euroopas (NSI West Electricity): kõnealuse piirkonna liikmesriikide võrkude vahelised ühendused ja ühendused Vahemere-äärse piirkonnaga, sealhulgas Pürenee poolsaarega, eelkõige taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri võrku lõimimiseks ja riigisiseste võrgutaristute täiustamine, et kiiremini lõimida piirkonna turud.

Asjaomased liikmesriigid: Austria, Belgia, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Malta, Portugal, Prantsusmaa ja Saksamaa.

2) Põhja-lõuna ühendatud elektrivõrgud Ida-Euroopa kesk- ja lõunaosas (NSI East Electricity): põhja-lõuna ja ida-lääne suunalised ühendused ja siseliinid siseturu väljakujundamiseks ning taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri lõimimiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Austria, Bulgaaria, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Küpros, Poola, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik ja Ungari.

3) Läänemere energiaturu elektrivõrkude ühendamise tegevuskava (BEMIP Electricity): liikmesriikidevahelised ühendused ja Läänemere piirkonna siseliinid, et soodustada turgude lõimimist, lõimides samas kasvava taastuvenergia osakaalu piirkonnas.

Asjaomased liikmesriigid: Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Saksamaa, Soome ja Taani.

2. ESMATÄHTSAD AVAMEREVÕRGU KORIDORID

4) Põhjamere elektrivõrk (NSOG): Põhjameres, Iiri meres, La Manche'i väinas ja neid ümbritsevates vetes paikneva lõimitud elektrivõrgu arendamine ja sellega seotud võrkudevahelised ühendused elektri transportimiseks taastuvatest avamere energiaallikatest tarbimiskeskustesse ja salvestuskohtadesse ning piiriülese elektrikaubanduse laiendamiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Belgia, Iirimaa, Luksemburg, Madalmaad, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa ja Taani.

5) Läänemere energiaturu avamerevõrkude ühendamise tegevuskava (BEMIP offshore): Läänemeres ja seda ümbritsevates vetes paikneva lõimitud elektrivõrgu arendamine ja sellega seotud võrkudevahelised ühendused elektri transportimiseks taastuvatest avamere energiaallikatest tarbimiskeskustesse ja salvestuskohtadesse ning riikidevahelise elektrikaubanduse laiendamiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Saksamaa, Soome ja Taani.

6) Lõuna- ja Ida-Euroopa avamerevõrk Vahemeres, Mustas meres ja neid ümbritsevates vetes paikneva lõimitud elektrivõrgu arendamine ning sellega seotud võrkudevahelised ühendused elektri transportimiseks taastuvatest avamere energiaallikatest tarbimiskeskustesse ja salvestuskohtadesse ning riikidevahelise elektrikaubanduse laiendamiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Bulgaaria, Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Küpros, Malta, Prantsusmaa, Rumeenia ja Sloveenia.

7) Edela-Euroopa avamerevõrk: Atlandi ookeani põhjaosa ümbritsevates vetes paikneva lõimitud elektrivõrgu arendamine ja sellega seotud võrkudevahelised ühendused elektri transportimiseks taastuvatest avamere energiaallikatest tarbimiskeskustesse ja salvestuskohtadesse ning riikidevahelise elektrikaubanduse laiendamiseks.

Asjaomased liikmesriigid: Hispaania, Iirimaa, Portugal ja Prantsusmaa.

3. ESMATÄHTSAD VESINIKUKORIDORID JA ELEKTROLÜÜSISEADMED

8) Ühendatud vesinikuvõrgud Lääne-Euroopas (HI West): vesinikutaristu, mis võimaldab luua lõimitud vesinikumagistraali, mis ühendab piirkonna riike ja rahuldab nende konkreetseid vesinikuga seotud taristuvajadusi, toetades kogu ELi hõlmava vesinikutranspordivõrgu tekkimist.

Elektrolüüsiseadmed: toetada selliste elektrienergiast gaasi tootmise rakenduste kasutuselevõttu, mille eesmärk on võimaldada kasvuhoonegaaside vähendamist ning aidata kaasa süsteemi turvalisele, tõhusale ja usaldusväärsele toimimisele ning arukale energiasüsteemi lõimimisele. Asjaomased liikmesriigid: Austria, Belgia, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa ja Taani.

9) Ida-Euroopa kesk- ja lõunaosa ühendatud vesinikuvõrgud (HI East): vesinikutaristu, mis võimaldab luua lõimitud vesinikumagistraali, mis ühendab piirkonna riike ja rahuldab nende konkreetseid vesinikuga seotud taristuvajadusi, toetades kogu ELi hõlmava vesinikutranspordivõrgu tekkimist.

Elektrolüüsiseadmed: toetada selliste elektrienergiast gaasi tootmise rakenduste kasutuselevõttu, mille eesmärk on võimaldada kasvuhoonegaaside vähendamist ning aidata kaasa süsteemi turvalisele, tõhusale ja usaldusväärsele toimimisele ning arukale energiasüsteemi lõimimisele. Asjaomased liikmesriigid: Austria, Bulgaaria, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Küpros, Poola, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik ja Ungari.

10) Läänemere energiaturu vesinikuvõrkude ühendamise tegevuskava (BEMIP Hydrogen): vesinikutaristu, mis võimaldab luua lõimitud vesinikumagistraali, mis ühendab piirkonna riike ja rahuldab nende konkreetseid vesinikuga seotud taristuvajadusi, toetades kogu ELi hõlmava vesinikutranspordivõrgu tekkimist.

Elektrolüüsiseadmed: toetada selliste elektrienergiast gaasi tootmise rakenduste kasutuselevõttu, mille eesmärk on võimaldada kasvuhoonegaaside vähendamist ning aidata kaasa süsteemi turvalisele, tõhusale ja usaldusväärsele toimimisele ning arukale energiasüsteemi lõimimisele. Asjaomased liikmesriigid: Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Saksamaa, Soome ja Taani.

4. ESMATÄHTSAD TEEMAVALDKONNAD

11) Arukate elektrivõrkude kasutuselevõtt: nutivõrgu tehnoloogia kasutuselevõtt kogu liidus, et tõhusalt lõimida kõigi elektrivõrguga ühendatud kasutajate käitumine ja tegevus, eelkõige suurte elektrikoguste tootmine taastuvatest või hajutatud energiaallikatest ja tarbijate nõudlusreageering.

Asjaomased liikmesriigid: kõik.

12) Piiriülene CO₂ võrk: liikmesriike ning ümbritsevaid kolmandaid riike hõlmava CO₂-transporditaristu arendamine CO₂ kogumise ja säilitamise tehnoloogia kasutuselevõtuks.

Asjaomased liikmesriigid: kõik.

13) Arukad gaasivõrgud: arukate gaasivõrkude tehnoloogia kasutuselevõtt kogu liidus, et tõhusalt lõimida gaasivõrku palju taastuvaid ja vähese CO₂ heitega gaasi allikaid, toetada võrguhalduse uuenduslike lahenduste kasutuselevõttu ning hõlbustada arukat energiasüsteemide lõimimist ja nõudlusreageeringut.

Asjaomased liikmesriigid: kõik.

II LISA

ENERGIATARISTUKATEGOORIAD

I lisas loetletud energiataristu prioriteetide elluviimiseks tuleb arendada järgmistesse kategooriatesse kuuluvaid energiataristuid.

1) Elekter:

- a) kõrgepinge õhuliinid, kui need on projekteeritud pingele vähemalt 220 kV, ning maa- ja merealused ülekandekaablid, kui need on projekteeritud pingele vähemalt 150 kV;
- b) elektrisalvestusrajatised elektri alaliseks või ajutiseks salvestamiseks maapealsetesse või maa-alustesse taristutesse või geoloogiliselt, tingimusel et need on vahetult ühendatud kõrgepinge õhuliinidega, mis on projekteeritud pingele vähemalt 110 kV;
- c) igasugused punktides a ja b viidatud süsteemide ohutuks, kindlaks ja tõhusaks tööks vajalikud seadmed või paigaldised, sh kaitse-, seire- ja kontrollisüsteemid kõigi pingetasemete juures ning alajaamad;
- d) süsteemid ja komponendid, mis ühendavad toimivate digitaalsete platvormide kaudu info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, kontrollisüsteeme ja anduritehnoloogiaid nii ülekande- kui ka keskpingejaotuse tasandil ning mille eesmärk on tõhusam ja arukam elektrienergia ülekande- ja jaotusvõrk, suurem võimsus uute tootmis-, salvestamis- ja tarbimisvormide loomiseks ning uute ärimudelite ja turustruktuuride soodustamine;
- e) kõik punktis a viidatud kategooriasse kuuluvad seadmed või paigaldised, millel on kaks funktsiooni: avamere taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri võrku ühendamine ja selle edastamine avamere tootmiskohtadest kahte või enamasse riiki, samuti kõik avamerel asuvad külgnevad seadmed või paigaldised, mis on hädavajalikud võrgu ohutuks, turvaliseks ja tõhusaks käitamiseks, sealhulgas kaitse-, seire- ja kontrollisüsteemid, ning vajalikud alajaamad, kui need tagavad ka tehnoloogia koostalitlusvõime, muu hulgas eri tehnoloogiat kasutavate liideste ühilduvuse (avamere taastuvenergiavõrgud).

2) Arukad gaasivõrgud:

- a) mis tahes järgmised seadmed või paigaldised, mille eesmärk on võimaldada ja hõlbustada taastuvate ja vähese CO₂ heitega gaaside (sealhulgas biometaan või vesinik) loomimist võrku: digitaalsed süsteemid ja komponendid, mis ühendavad info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, kontrollisüsteeme ja anduritehnoloogiat, et võimaldada gaasivõrgus gaasi tootmise, ülekandmise, jaotamise ja tarbimise interaktiivset ja arukat seiret, mõõtmist, kvaliteedikontrolli ja juhtimist. Lisaks võivad sellised projektid hõlmata ka seadmeid, mis võimaldavad vastassuunavoogusid jaotustasandilt ülekandetasandini ja sellega seotud olemasoleva võrgu vajalikke uuendusi.

3) Vesinik:

- a) vesiniku transportimise ülekandetorustikud, mis annavad läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel alustel juurdepääsu paljudele võrgu kasutajatele ning

mis sisaldavad peamiselt kõrgsurve-vesinikutorustikke, välja arvatud vesiniku kohalikuks jaotamiseks mõeldud torustikud;

b) punktis a nimetatud kõrgsurve-vesinikutorustikega ühendatud maa-alused hoidlad;

c) muudes keemilistes ainetes sisalduva vesiniku või veeldatud vesiniku vastuvõtu-, hoiustamis- ja taasgaasistamis- või rõhulangetamisseadmed, mille ülesanne on vesiniku juhtimine võrku;

d) igasugused seadmed või paigaldised, sh kompressorjaamad, mis on vajalikud vesinikusüsteemi ohutuks, kindlaks ja tõhusaks tööks või kahesuunaliste voogude läbilaske võimsuse tagamiseks.

Punktides a, b, c ja d loetletud varad võivad olla uued ehitatud varad või maagaasist vesiniku jaoks kasutamiseks ümber kujundatud varad või nende kahe kombinatsioon.

4) Elektrolüüsirajatised:

a) elektrolüüsiseadmed: i) mille võimsus on vähemalt 100 MW, ii) mille tootmine vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 25 lõikes 2 ja V lisas sätestatud nõudele vähendada kasvuhoonegaaside heidet olulusringi jooksul 70 % võrreldes fossiilkütusega, mille võrdlusväärtus on 94 g CO₂e/MJ¹. Olulusringi jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside heite vähenemise arvutamiseks kasutatakse direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 28 lõikes 5 osutatud metoodikat või standardit ISO 14067 või ISO 14064-1. Kasvuhoonegaaside heite kvantifitseeritud vähenemist olulusringi jooksul tõendatakse vajaduse korral kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artikliga 30 või sõltumatu kolmanda isiku poolt; ja iii) millel on ka võrguga seotud funktsioon;

b) seotud seadmed.

5) Süsinikdioksiid:

a) spetsiaalne torustik, v.a tootmisetapi torustik, mille kaudu transporditakse CO₂, mis on pärit mitmest allikast, st tööstuskäitistest (sh elektrijaamad), kus põlemise või muude fossiilsete või mittefossiilsete süsinikku sisaldavate ühenditega seotud keemiliste reaktsioonide tagajärjel tekib CO₂, selle püsivaks geoloogiliseks säilitamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/31/EÜ²;

b) CO₂ veeldamise rajatised ja puhverhoidlad selle edasi transportimiseks. See ei hõlma sellises geoloogilises formatsioonis paiknevat taristut, mida kasutatakse CO₂ püsivaks geoloogiliseks säilitamiseks vastavalt direktiivile 2009/31/EÜ, ega seonduvaid maapealseid rajatisi ja sissejuhtimisseadmeid;

c) igasugused kõnealuse süsteemi nõuetekohaseks, kindlaks ja tõhusaks tööks vajalikud seadmed või paigaldised, sh kaitse-, seire- ja kontrollisüsteemid.

¹ ELT L 328, 21.12.2018, lk 82.

² ELT L 140, 5.6.2009, lk 114.

III LISA

ÜHISHUVIPROJEKTIDE PIIRKONDLIKUD LOENDID

1. RÜHMI KÄSITLEVAD EESKIRJAD

1) Riigi reguleerivate asutuste pädevusse kuuluva energiataristu puhul koosneb iga rühm liikmesriikide, riigi reguleerivate asutuste, ülekandevõrguettevõtjate ning vajaduse korral komisjoni, koostööameti ja Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku või Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku esindajatest.

Muude energiataristukategooriate puhul koosneb iga rühm liikmesriikide, iga I lisas kindlaksmääratud asjakohase prioriteediga seotud projektiarendajate ning komisjoni esindajatest.

2) Olenevalt liidu loendisse kantavate projektide arvust, piirkondlikest taristu puudustest ja turu arengust võivad rühmad ja rühmade otsuseid tegevad organid vajaduse korral jaguneda, ühineda või kohtuda eri koosseisudes, et arutada küsimusi, mis on ühised kõigile rühmadele või puudutavad üksnes konkreetseid piirkondi. Sellised küsimused võivad hõlmata regioonidevahelise sidususega seotud teemasid või piirkondlike loendite kavandesse lisatud kavandatavate selliste projektide arvu, mis võivad muutuda haldamatuks.

3) Rühmad korraldavad oma tööd vastavalt piirkondlikule koostööle, mida tehakse direktiivi (EL) 2019/944 artikli 61, direktiivi 2009/73/EÜ artikli 7 ning määruse (EL) 2019/943 artikli 34 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 12 kohaselt ning muude olemasolevate piirkondlike koostööstruktuuride kaudu.

4) Vastavalt I lisas kindlaksmääratud asjakohaste prioriteetide elluviimisele kutsub iga rühm osalema sellise projekti edendajaid, mis võidakse potentsiaalselt valida ühishuviprojektiks, ning riikide haldus-/ametiasutuste, reguleerivate asutuste ja kolmandate riikide ülekandevõrguettevõtjate esindajaid. Otsus kutsuda kolmanda riigi esindajaid põhineb konsensusel.

5) Rühmad kutsuvad vajaduse korral asjaomaseid sidusrühmi, sh tootjaid, jaotusvõrguettevõtjaid, tarnijaid ja tarbijaid ja keskkonnakaitsjaid esindavaid organisatsioone – ja kui seda peetakse asjakohaseks, siis otse sidusrühmi endeid Rühmad võivad oma ülesannete täitmiseks korraldada kuulamisi või konsultatsioone.

6) Komisjon avaldab sidusrühmadele kättesaadaval platvormil rühmade koosolekute kodukorra, liikmesorganisatsioonide ajakohastatud nimekirja, korrapäraselt ajakohastatud teabe töö edenemise kohta, koosolekute päevakorrad ning koosolekute protokollid, kui need on kättesaadavad. Rühmade otsuseid tegevate organite arutelud ja projektide paremusjärjestus vastavalt artikli 4 lõikele 5 on konfidentsiaalsed.

7) Komisjon, koostööamet ja rühmad püüavad saavutada kooskõla eri rühmade töös. Selleks tagavad komisjon ja koostööamet, kui see on asjakohane, kogu piirkondadevahelist huvi pakkuvat tööd hõlmava teabe vahetuse asjaomaste rühmade vahel.

8) Riikide reguleerivate asutuste ja koostööameti osalus rühmades ei sea ohtu nende ülesannete ja kohustuste täitmist, mis on nendele asutustele pandud käesoleva määrusega või direktiivi (EL) 2019/944 artiklitega 58, 59 ja 60 ning direktiivi 2009/73/EÜ artiklitega 40 ja 41 või määrusega (EL) 2019/942.

2. PIIRKONDLIKE LOENDITE KOOSTAMISE PROTSESS

1) Ühishuviprojektiks potentsiaalselt valitava projekti edendajad, kes soovivad saada projektile ühishuviprojekti staatust, esitavad rühmale ühishuviprojektiks väljavalimise taotluse, mis sisaldab:

- (a) hinnangut selle kohta, kuidas tema projekt aitab rakendada I lisas sätestatud prioriteete;
- (b) artiklis 4 kindlaksmääratud asjakohaste kriteeriumide täitmise analüüsi;
- (c) piisava küpsusastme saavutanud projektide puhul projektipõhist kulude-tulude analüüsi vastavalt metoodikatele, mille on koostanud ENTSO-E ja ENTSO-G artikli 11 kohaselt;
- (d) mis tahes muud teavet, mis on projekti hindamiseks asjakohane.

2) Kõik taotluse saajad tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

3) II lisa punkti 1 alapunktides a, b, c ja e sätestatud kategooriatesse kuuluvad kavandatavad elektri ülekandmise ja salvestamise ühishuviprojektid on projektid, mis on osa elektrivõrgu viimasest olemasolevast kogu liitu hõlmavast kümneaastasest arengukavast, mille ENTSO-E on koostanud vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 30. II lisa punkti 1 alapunktis e sätestatud kategooriatesse kuuluvad kavandatavad elektri ülekandmise ja salvestamise ühishuviprojektid on projektid, mis tulenevad artikli 14 lõike 2 kohasest avamere lõimitud võrgu arengukavast ning on sellega kooskõlas.

4) Alates 1. jaanuarist 2024 on II lisa punktis 3 sätestatud kategooriatesse kuuluvad kavandatavad vesiniku ühishuviprojektid projektid, mis on osa gaasivõrgu viimasest olemasolevast kogu liitu hõlmavast kümneaastasest arengukavast, mille ENTSO-G on koostanud vastavalt määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 8.

5) Hiljemalt 30. juuniks 2022 ja seejärel iga kogu liitu hõlmava kümneaastase võrgu arengukava kohta esitavad ENTSO-E ja ENTSO-G ajakohastatud suunised projektide lisamiseks punktides 3 ja 4 osutatud kogu liitu hõlmavasse kümneaastasest võrgu arengukavasse, et tagada võrdne kohtlemine ja protsessi läbipaistvus. Kõigi sel ajal kehtivasse liidu ühishuviprojektide loendisse kantud projektide puhul määratletakse suunistes kogu liitu hõlmavatesse kümneaastasest võrgu arengukavadesse lisamise lihtsustatud menetlus, mis hõlmab automaatset lisamist, võttes arvesse eelmise kogu liitu hõlmava kümneaastase võrgu arengukava protsesside käigus juba esitatud dokumente ja andmeid, tingimusel et nendes sisalduv teave jääb kehtima.

ENTSO-E ja ENTSO-G konsulteerivad enne lõplike suuniste avaldamist komisjoni ja koostööametiga oma vastavate suuniste kavandi üle, mis käsitlevad projektide lisamist kogu liitu hõlmavatesse kümneaastasest võrgu arengukavadesse, ning võtavad nõuetekohaselt arvesse komisjoni ja koostööameti soovitusi.

6) II lisa punktis 5 sätestatud kategooriatesse kuuluvad kavandatavad CO₂ transpordi projektid on osa vähemalt kahe liikmesriigi poolt riikidevahelise CO₂ transpordi ja taristu arendamiseks koostatud kavast, mille asjaomased liikmesriigid või nende määratud üksused esitavad komisjonile.

7) Riigi reguleerivate asutuste pädevusse kuuluvate kavandatavate projektide puhul kontrollivad riigi reguleerivad asutused ja vajaduse korral koostööamet – võimaluse korral piirkondliku koostöö raames (vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artiklile 61 ja direktiivi 2009/73/EÜ artiklile 7) – kriteeriumide ja kulude-tulude analüüsi metoodika ühtset

kohaldamist ning hindavad nende piiriülest asjakohasust. Nad esitavad oma hinnangu rühmale.

8) Kõigi muude kavandatud projektide puhul hindab komisjon artiklis 4 sätestatud kriteeriumide kohaldamist. Komisjon võtab samuti arvesse projektide tulevase laiendamise võimalusi muude liikmesriikide kaasamiseks. Komisjon esitab oma hinnangu rühmale.

9) Iga liikmesriik, kelle territooriumiga ei ole kavandatav projekt seotud, kuid kellele kavandatav projekt võib avaldada positiivset puhasmõju või olulist mõju, näiteks keskkonnale või energiataristu toimimisele tema territooriumil, võib esitada rühmale arvamuse, kirjeldades oma mureküsimusi.

10) Rühma otsuseid tegev organ analüüsib rühma kuuluva liikmesriigi taotlusel liikmesriigi poolt vastavalt artikli 3 lõikele 3 esitatud põhjendusi, miks tema territooriumiga seotud ühishuviprojekti või vastastikkust huvi pakkuvat projekti mitte heaks kiita.

11) Rühm tuleb kokku, et kavandatud projekte analüüsida ja need paremusjärjestusse seada, võttes arvesse reguleerivate asutuste hinnangut või komisjoni hinnangut projektide kohta, mis ei kuulu riigi reguleerivate asutuste pädevusse.

12) Riigi reguleerivate asutuste pädevusse kuuluvate kavandatavate projektide piirkondlike loendite kavandid, mille rühmad on koostanud, koos kõigi punktis 9 täpsustatud arvamustega esitatakse koostööametile kuus kuud enne liidu loendi vastuvõtmise kuupäeva. Koostööamet hindab piirkondlike loendite kavandeid ja nendega kaasas olevaid arvamusi kolme kuu jooksul alates kättesaamise kuupäevast. Koostööamet esitab oma arvamuse piirkondlike loendite kavandite kohta, eelkõige kriteeriumide ja kulude-tulude analüüsi ühtse kohaldamise kohta kõigis piirkondades. Koostööameti arvamus võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 22 lõikes 5 osutatud menetlusega.

13) Ühe kuu jooksul alates koostööameti arvamuse kättesaamise kuupäevast võtab iga rühma otsuseid tegev organ artikli 3 lõike 3 sätteid järgides vastu oma lõpliku piirkondliku loendi, lähtudes rühmade ettepanekust ning võttes arvesse koostööameti arvamust ja punkti 7 kohaselt esitatud riigi reguleerivate asutuste hinnangut või punkti 8 kohaselt esitatud komisjoni hinnangut projektide kohta, mis ei kuulu riigi reguleerivate asutuste pädevusse. Rühmad esitavad lõplikud piirkondlikud loendid koos kõigi punktis 9 täpsustatud arvamustega komisjonile.

14) Kui saadud piirkondlikest loenditest lähtudes ja koostööameti arvamust arvesse võttes muutuks kavandatavate ühishuviprojektide koguhulk liidu loendis haldamatuks, kaalub komisjon pärast iga asjaomase rühmaga konsulteerimist, kas jätta liidu loendist välja projektid, mille asjaomane rühm oli seadnud artikli 4 lõikega 5 kooskõlas koostatud paremusjärjestuses kõige viimastele kohtadele.

IV LISA

ÜHISHUVIPROJEKTIDE JA VASTASTIKKUST HUVI PAKKUVATE PROJEKTIDE KRITEERIUMIDEGA SEOTUD EESKIRJAD JA NÄITAJAD

1) Olulise piiriülese mõjuga projekt on liikmesriigi territooriumil elluviidav projekt, mis vastab järgmistele tingimustele:

a) elektriülekanne: projekti kaudu suurendatakse võrgu ülekandevõimsust või kaubanduslikeks elektrivoogudeks kättesaadavat võimsust asjaomase liikmesriigi ja ühe või mitme teise liikmesriigi piiril, mille tulemusena suureneb piiriülese võrgu ülekandevõimsus selle liikmesriigi ja ühe või mitme teise liikmesriigi piiril vähemalt 500 megavati võrra võrreldes olukorraga, kui projekt jäetaks käiku laskmata;

b) elektri salvestamine: projekti ülesseatud võimsus on vähemalt 225 megavatti ja sellega luuakse salvestamisvõimsus, mis võimaldab vähemalt 250 gigavatt-tunni suurust elektri netotoodangut aastas;

c) arukad elektrivõrgud: projekt on seotud kõrge- ja keskpingseseadmete ja -paigaldistega, mis on projekteeritud kõrge- ja keskpingeale. See hõlmab ülekandevõrguettevõtjaid ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjaid või jaotusvõrguettevõtjaid vähemalt kahest liikmesriigist. Jaotusvõrguettevõtjaid võib kaasata ainult siis, kui seda toetavad vähemalt kahe liikmesriigi ülekandevõrguettevõtjad, kes on projektiga tihedalt seotud ja tagavad koostalitlusvõime. Projekt hõlmab vähemalt 50 000 elektri kasutajat, tootjat, tarbijat või tootvat tarbijat piirkonnas, kus tarbitakse vähemalt 300 gigavatt-tundi aastas, kusjuures vähemalt 20 % tarbitavast elektrist pärineb muutlikest taastuvatest energiaallikatest.

d) vesiniku ülekandmine: projekt võimaldab vesiniku ülekandmist üle asjaomaste liikmesriikide piiride või suurendab olemasolevat piiriülest vesinikutranspordivõimsust kahe liikmesriigi vahelisel piiril vähemalt 10 % võrreldes olukorraga enne projekti käivitamist ning projekt näitab piisavalt, et on kavandatud piiriülese vesinikuvõrgu oluline osa, ning esitab piisavaid tõendeid olemasolevate kavade ja koostöö kohta naaberriikide ja võrguettevõtjatega;

e) II lisa punktis 3 osutatud vesinikuhoiuldad või vesiniku vastuvõtukohtad: projekti eesmärk on tarnida otse või kaudselt vähemalt kahte liikmesriiki;

f) elektrolüüsiseadmed: projekt tagab vähemalt 100 MW ülesseatud võimsuse ja toob otsest või kaudset kasu vähemalt kahele liikmesriigile;

g) arukad gaasivõrgud: projekt hõlmab ülekandevõrguettevõtjaid, ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjaid või jaotusvõrguettevõtjaid vähemalt kahest liikmesriigist. Jaotusvõrguettevõtjaid võib kaasata ainult siis, kui seda toetavad vähemalt kahe liikmesriigi ülekandevõrguettevõtjad, kes on projektiga tihedalt seotud ja tagavad koostalitlusvõime.

2) Vastastikkust huvi pakkuv projekt, millel on märkimisväärne piiriülene mõju, on projekt, mis vastab järgmistele tingimustele:

h) II lisa punkti 1 alapunktides a ja e sätestatud kategooriasse kuuluvate vastastikkust huvi pakkuvate projektide puhul suurendab projekt võrgu ülekandevõimsust või

kaubavoogude jaoks kättesaadavat võimsust selle liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi piiril ning toob märkimisväärset kasu artikli 4 lõikes 3 loetletud erikriteeriumide alusel vähemalt kahele liikmesriigile. ENTSO-E arvutab liikmesriikide kasu kogu liitu hõlmava kümneaastase võrgu arengukava raames ja avaldab selle;

i) II lisa punktis 3 sätestatud kategooriasse kuuluvate vastastikkust huvi pakkuvate projektide puhul võimaldab vesinikuprojekt vesiniku ülekandmist liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi piiril ning tõestab, et toob märkimisväärset kasu artikli 4 lõikes 3 loetletud erikriteeriumide alusel vähemalt kahele liikmesriigile. ENTSO-G arvutab liikmesriikide kasu kogu liitu hõlmava kümneaastase võrgu arengukava raames ja avaldab selle;

j) II lisa punktis 5 sätestatud kategooriasse kuuluvate vastastikkust huvi pakkuvate projektide puhul võib projekti kasutada inimtekkelise süsinikdioksiidi transportimiseks vähemalt kahe liikmesriigi ja kolmanda riigi poolt.

3) II lisa punkti 1 alapunktides a, b, c ja e sätestatud kategooriatesse kuuluvate projektide puhul hinnatakse artiklis 4 sätestatud kriteeriume järgmiselt:

a) Turgude lõimimist, konkurentsi ja süsteemi paindlikkust mõõdetakse elektrivõrgu viimase olemasoleva kogu liitu hõlmava kümneaastase arengukava raames tehtud analüüsi kohaselt, tehes eelkõige järgmist:

i) piiriüleste projektide puhul arvutatakse nende mõju mõlemasuunaliste elektrivoogude ülekande võimsusele võrgus, mõõdetuna elektrikogustes (megavattides), ning nende panus sellesse, et saavutada vähemalt minimaalne, 15 % ühendatuse eesmärk, või olulise piiriülese mõjuga projektide puhul nende mõju võrgu ülekandevõimsusele asjaomaste liikmesriikide vahelistel piiridel, asjaomaste liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelistel piiridel või asjaomastes liikmesriikides ning mõju pakkumise ja nõudluse tasakaalustamisele ja võrgu toimimisele asjaomastes liikmesriikides;

ii) V lisa määratletud analüüsipiirkonnas hinnatakse projekti mõju kogu energiasüsteemi tootmis- ja ülekandekuludele ning turuhindade arengule ja ühtlustumisele eri planeerimisstsenaariumide korral, võttes eelkõige arvesse tootmisvõimsuste koormamisjärjestuse muutumist;

b) Taastuvenergia ülekandmist suurimatesse tarbimiskeskustesse ja salvestamiskohtadesse mõõdetakse elektrivõrgu viimase olemasoleva kogu liitu hõlmava kümneaastase arengukava raames tehtud analüüsi kohaselt, tehes eelkõige järgmist:

i) elektri ülekandmisega seoses hinnatakse projekti tulemusel ühendatavat ja ülekantavat taastuvatest energiaallikatest toodetavat elektrikogust (tehnoloogialiikide kaupa ja megavattides) võrreldes nimetatud taastuvatest energiaallikatest toodetava elektri kavandatud üldkogusega asjaomases liikmesriigis 2030. aastal vastavalt lõimitud riiklikele energia- ja kliimakavadele, mille liikmesriigid on esitanud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1999³;

³

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu

ii) elektri salvestamisega seoses võrreldakse projektist tulenevat uut salvestusvõimsust sama salvestustehnoloogia olemasoleva koguvõimsusega V lisas määratletud analüüsiipiirkonnas.

c) Varustuskindlust, koostalitusvõimet ja süsteemi talitluskindlust mõõdetakse elektrivõrgu viimase olemasoleva kogu liitu hõlmava kümneaastase arengukava raames tehtud analüüsi kohaselt, hinnates eelkõige, kuidas projekt mõjutab V lisas määratletud analüüsiipiirkonnas piisava tootmise ja ülekandmisega seotud hinnangulist tootmispuudujääki teatavatel iseloomulikel koormusperioodidel, võttes arvesse kliimaga seotud äärmuslikke ilmastikunähtusi ja nende mõju taristu vastupidavusele. Võimaluse korral mõõdetakse, millist mõju avaldab projekt süsteemi toimimise ja teenuste sõltumatule ja usaldusväärsele kontrollile.

4) II lisa punkti 1 alapunktis d sätestatud kategooriasse kuuluvate projektide puhul hinnatakse artiklis 4 sätestatud kriteeriume järgmiselt:

- a) Säästvuse tase : Selle kriteeriumi mõõtmiseks hinnatakse, mil määral on võrk võimeline ühendama ja transportima muutlikku taastuenergiat.
- b) Energiavarustuskindlus : Selle kriteeriumi mõõtmiseks kasutatakse elektrikao määra jaotus- ja/või ülekandevõrkudes, elektrivõrguosade protsentuaalset kasutust (st keskmine koormus), võrguosade kättesaadavust (seotud ettekavandatud ja ettekavandamata hooldustöödega) ja selle mõju võrgu toimimisele ning katkestuste, sealhulgas kliimaga seotud häirete kestust ja sagedust.
- c) Turgude lõimimine : Selle kriteeriumi mõõtmiseks hinnatakse uuenduslikke lahenduste kasutuselevõttu süsteemi toimimises ja omavahelises ühendamises, samuti muude sektorite lõimimise taset ning uute ärimudelite ja turu struktuuride hõlbustamist.
- d) Talituskindlus, paindlikkus ja tarnekvaliteet : Selle kriteeriumi mõõtmiseks hinnatakse uuenduslikku lähenemisviisi süsteemi paindlikkusele, küberturvalisusele, võrgu tõhusale talitlusele ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjate tasandil, suutlikkust hõlmata nõudlusreageeringut, salvestamist, energiatõhususe meetmeid, digitaalsete vahendite ja IKT kulutõhusat kasutamist seire ja kontrolli eesmärgil, elektrisüsteemi stabiilsust ja pingekvaliteeti.

5) II lisa punktis 3 sätestatud kategooriasse kuuluva vesinikutaristu puhul hinnatakse artiklis 4 sätestatud kriteeriume järgmiselt:

määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

a) Säästvust mõõdetakse projekti panusena: kasvuhoonegaaside heite vähendamisse eri lõppkasutusalaades, näiteks tööstuses või transpordis; taastuvatest energiaallikatest elektri tootmise paindlikkuse ja sesoonse salvestamise võimalustesse või taastuvallikatest toodetud vesiniku lõimimisse.

b) Turgude lõimimise ja koostalitlusvõime mõõtmiseks arvutatakse projekti lisaväärtus turupiirkondade lõimimisele, hindade lähenemisele ning süsteemi üldisele paindlikkusele.

c) Energiavarustuskindluse ja paindlikkuse mõõtmiseks arvutatakse projekti lisaväärtus vesiniku varustuskindluse vastupidavusele, mitmekesisusele ja paindlikkusele.

d) Konkurentsi mõõdetakse projekti panusena tarnete mitmekesistamisse, sealhulgas juurdepääsu hõlbustamisse omamaistele vesinikuallikatele.

6) II lisa punktis 2 sätestatud kategooriasse kuuluvate aruka gaasivõrgu projektide puhul hinnatakse artiklis 4 sätestatud kriteeriume järgmiselt:

a) Säästvuse taseme mõõtmiseks hinnatakse gaasivõrku lõimitud taastuvate ja vähese CO₂ heitega gaaside osakaalu, sellega seotud kasvuhoonegaaside heite vähenemist kogu süsteemi CO₂ heite vähendamiseks ja lekete piisavat avastamist.

b) Kvaliteedi ja energiavarustuskindluse mõõtmiseks hinnatakse kindlalt olemasoleva gaasivarustuse ja tippnõudluse suhet, impordi osa, mida asendavad kohalikud taastuvad ja vähese CO₂ heitega gaasid, süsteemi toimimise stabiilsust, häirete kestust ja sagedust tarbija kohta.

c) Energiasüsteemide aruka lõimimise hõlbustamise mõõtmiseks hinnatakse ühendatud energiasektorites ja -süsteemides, näiteks kütte- ja energiasüsteemis, transpordis ja tööstuses saavutatavat kulude kokkuhoidu.

7) II lisa punktis 4 sätestatud kategooriasse kuuluvate elektrolüüsiprojektide puhul hinnatakse artiklis 4 sätestatud kriteeriume järgmiselt:

a) Säästvuse mõõtmiseks hinnatakse võrku lõimitud taastuvallikatest toodetud vesiniku või II lisa punkti 4 alapunkti a alapunktis ii määratletud kriteeriumidele vastava vesiniku osakaalu ja sellega seotud kasvuhoonegaaside heite vähenemist.

b) Energiavarustuskindluse mõõtmiseks hinnatakse selle panust võrgu talitluse ohutusse, stabiilsusse ja tõhususse, sealhulgas hinnates taastuvatest energiaallikatest toodetava elektrienergia tootmise välditud vähendamist.

c) Energiasüsteemide aruka lõimimise hõlbustamise mõõtmiseks hinnatakse ühendatud energiasektorites ja -süsteemides, näiteks gaasi-, vesiniku-, energia- ja küttevõrgud, transpordi- ja tööstussektoris saavutatavat kulude kokkuhoidu ning loodava nõudlusreageeringu mahtu.

KOGU ENERGIASÜSTEEMI HÕLMAV KULUDE-TULUDE ANALÜÜS

Ühishuviprojektide kogu energiasüsteemi hõlmav kulude ja tulude ühtlustatud analüüsimise metoodika vastab järgmistele põhimõtetele.

- 1) Iga projekti analüüsiipiirkond hõlmab kõiki liikmesriike ja kolmandaid riike, kelle territooriumil projekt asub, kõiki vahetus naabruses asuvaid liikmesriike ning kõiki muid liikmesriike, keda projekt märkimisväärselt mõjutab. Selleks teevad ENTSO-E ja ENTSO-G koostööd kõigi asjakohaste kolmandate riikide asjakohaste võrguettevõtjatega.
- 2) Iga kulude-tulude analüüs sisaldab lähteandmete tundlikkuse analüüsi, samas analüüsiipiirkonnas elluviidavate projektide käikulaskmise kuupäeva ja muid asjakohaseid parameetreid.
- 3) Selles määratletakse läbiviidav analüüs, mis tehakse asjakohaste mitut sektorit hõlmavate lähteandmete põhjal, määrares kindlaks mõju iga projekti olemasolu ja puudumise korral.
- 4) Selles antakse suunised kulude-tulude analüüsiks vajalikuks võrgu ja turu modelleerimise koostamiseks ja kasutamiseks. Modelleerimine võimaldab täielikult hinnata majanduslikku (sealhulgas turgude lõimimine, energiavarustuskindlus ja konkurents), sotsiaalset ning keskkonna- ja kliimamõju, sealhulgas sektoriülest mõju. Metoodika sisaldab üksikasju selle kohta, millist kasu ja kulu arvutatakse ning miks ja kuidas seda tehakse.
- 5) See hõlmab energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtte rakendamist ja selgitust selle kohta, kuidas seda kümneaastaste võrgu arengukavade kõigis etappides rakendatakse.
- 6) See tagab, et selgitatakse välja, millistele liikmesriikidele avaldab projekt positiivset puhasmõju (kasusaajad) ja millistele negatiivset puhasmõju (kulukandjad).
- 7) Selles võetakse arvesse vähemalt kapitalikuluseid, projekti hindamistsükli jooksul kantavaid tegevus- ja hoolduskuluseid ning vajaduse korral kasutusest kõrvaldamise ja jäätmekäitluse kuluseid. Metoodikas antakse juhiseid kulude-tulude arvutamisel kasutatavate diskontomäärade, hindamise kestuse ja jääkväärtuse kohta.
- 8) See tagab, et hinnatakse iga projekti puhul võetud kliimamuutustega kohanemise meetmeid ja et need kajastavad kasvuhoonegaaside heitega seotud kuluseid kooskõlas liidu muude poliitikavaldkondadega.

SUUNISED LÄBIPAISTVUSE JA ÜLDSUSE OSALEMISE KOHTA

1) Artikli 9 lõikes 1 osutatud loamenetluse käsiraamat sisaldab vähemalt järgmist:

- a) asjakohaste (sh keskkonnaalaste) õigusaktide kirjeldused, mille alusel tehakse otsused ja esitatakse arvamused eri liiki asjakohaste ühishuviprojektide kohta;
- b) asjakohaste vajaminevate otsuste ja arvamuste loetelu;
- c) pädeva asutuse, muude ametiasutuste ning tähtsaimate asjaomaste sidusrühmade nimed ja kontaktandmed;
- d) tööde käik, kusjuures märgitud on kõik tööetapid ja ligikaudne ajakava, ning lühiülevaade otsuste tegemise protsessist eri liiki asjakohaste ühishuviprojektide puhul;
- e) teave otsuse taotlusele lisatavate dokumentide ulatuse, ülesehituse ja üksikasjalikkuse kohta, sh kontrollnimekiri;
- f) millistes etappides ja kuidas osaleb protsessis üldsus;
- g) kord, mille kohaselt pädev asutus, muud asjaomased asutused ja projektiarendajad tõendavad, et avaliku konsultatsiooni käigus avaldatud arvamusi on arvesse võetud, näiteks näidates, milliseid muudatusi tehti projekti asukohas ja ülesehituses, või põhjendades, miks selliseid arvamusi ei ole arvesse võetud;
- h) võimalikult suures ulatuses tõlgitakse selle sisu naaberliikmesriikide kõikidesse keeltesse koostöös asjaomaste naaberliikmesriikidega;

2) artikli 10 lõike 5 punktis b osutatud üksikasjalikus ajakavas määratakse kindlaks vähemalt järgmine:

- a) vajaminevad otsused ja arvamused;
- b) projektiga tõenäoliselt seotud ametiasutused, sidusrühmad ja üldsus;
- c) menetluse üksiketapid ja nende kestus;
- d) tervikotsuse tegemiseks olulised vahe-eesmärgid ja nende saavutamise tähtajad;
- e) ametiasutuste kavandatud ressursid ja võimalike lisaressursside vajadus;

3) ilma et see piiraks keskkonnaõigusest tulenevate avalike konsultatsioonide nõuete kohaldamist, selleks et suurendada üldsuse osalemist loamenetluses ning tagada eelnev teavitamine ja dialoog üldsusega, kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

- a) ühishuviprojektist mõjutatud sidusrühmi, sh asjakohaseid riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi ametiasutusi, maaomanikke ja projekti lähiümbruses elavaid inimesi, üldsust ja nende ühendusi, organisatsioone või rühmi teavitatakse põhjalikult ning nendega peetakse põhjalikult nõu varajases etapis, kui üldsuse võimalikke muresid saab veel arvesse võtta, ning selgel ja läbipaistval viisil. Asjakohasel juhul toetab pädev asutus aktiivselt projektiarendaja tegevust;
- b) pädevad asutused tagavad, et ühishuviprojektidega seotud avalikud konsultatsioonid korraldatakse võimaluse korral koondatult, koos siseriikliku õiguse kohaselt juba nõutavate avalike konsultatsioonidega. Igas avalikus konsultatsioonis käsitletakse kõiki teatava menetlusetapiga seotud küsimusi ja ühte teatava menetlusetapiga seotud küsimust ei käsitleta rohkem kui ühes avalikus

konsultatsioonis; üks avalik konsultatsioon võib siiski toimuda rohkem kui ühes geograafilises asukohas. Avaliku konsultatsiooni küsimused märgitakse selle teates selgelt ära;

c) märkused ja vastuväited on lubatud üksnes avaliku konsultatsiooni algusest kuni selle lõppemise tähtpäevani;

4) Üldsuse osalemise kontseptsioon sisaldab vähemalt teavet järgmise kohta:

a) asjaomased sidusrühmad, kelle poole pöördutakse;

b) kavandatavad meetmed, sealhulgas erikoosolekute kavandatavad üldised toimumiskohad ja kuupäevad;

c) ajakava;

d) vastavate ülesannete täitmiseks ettenähtud inimressursid;

5) Enne taotlusedokumentide esitamist korraldatava avaliku konsultatsiooniga seoses teevad asjakohased osalised vähemalt järgmist:

a) avaldavad kuni 15-leheküljelise teabelehe, milles esitavad selgelt ja lühidalt ülevaate projekti kirjeldusest, eesmärgist ja arendusetappide esialgsest ajakavast ning andmed riikliku võrguarenduskava ja võimalike alternatiivtrasside, võimalike mõjude liikide ja karakteristikute (sh piiriülene või riikidevaheline laad) ning võimalike negatiivse mõju leevendamise meetmete kohta ning mis avaldatakse enne konsultatsiooni alustamist. Teabelehes esitatakse ka artikli 9 lõikes 7 osutatud ühishuviprojekti veebisaidi, artiklis 23 osutatud läbipaistvusplatvormi ja punktis 1 osutatud loamenetluse käsiraamatu veebiaadressid;

b) avaldavad teavet konsulteerimise kohta artikli 9 lõikes 7 osutatud ühishuviprojekti veebisaidil, kohalike haldusasutuste büroode teadetetahvritel ja vähemalt kahes kohalikus meediakanalis;

c) kutsuvad kirjalikult kõik asjakohased mõjutatud sidusrühmad, ühendused, organisatsioonid ja rühmad erikoosolekutele, mille käigus arutatakse mureküsimusi;

6) artikli 9 lõikes 7 osutatud projekti veebisaidil avaldatakse vähemalt järgmine teave:

a) projekti veebisaidi viimase ajakohastamise kuupäev;

b) projekti sisu tõlked kõikide nende liikmesriikide keeltesse, mida projekt puudutab või millele projektil on märkimisväärne piiriülene mõju vastavalt IV lisa punktile 1;

c) punktis 5 osutatud teabeleht, mida on ajakohastatud projekti uusimate andmetega;

d) üldarusaadav ja korrapäraselt ajakohastatav kokkuvõte projekti hetkeseisust, sealhulgas geograafiline teave, kusjuures ajakohastamisel on eelmistesse versioonidesse tehtud muudatused selgelt märgitud;

e) artikli 5 lõikes 1 sätestatud rakenduskava, mida on ajakohastatud projekti uusimate andmetega;

f) rahalised vahendid, mille liit on projekti jaoks eraldanud ja välja maksnud;

g) projekti ja avalike konsultatsioonide ajakava, milles on selgelt märgitud avalike konsultatsioonide ja kuulamiste kuupäevad ja toimumiskohad ning kuulamiste kavandatud teemad;

h) kontaktandmed lisateabe või -dokumentide saamiseks;

i) kontaktandmed avalike konsultatsioonide käigus märkuste ja vastuväidete esitamiseks.